

Rapport 2021:17

Kvinnors hälsa, sjukfrånvaro och inkomster efter barnafödande

Kvinnors lön, inkomst och sjukfrånvaro försämras i samband med att de får barn. Vilken roll spelar hälsan för de här försämringarna? I rapporten analyserar psykologen Emma Fransson vid Karolinska institutet, läkaren Stavros Iliadis vid Uppsala universitet samt nationalekonomerna Erik Grönqvist och Erica Lindahl nationalekonomisk, psykologisk och medicinsk litteratur som kan belysa detta.

Kvinnor har lägre inkomster och löner än män

Kvinnor har i genomsnitt lägre inkomster och löner än män. Kvinnor är också oftare sjukskrivna och borta från arbetet. Dessa skillnader blir större när det första barnet kommer och består i många år. I rapporten kallas kvinnornas högre sjukfrånvaro och sämre arbetsmarknadssituation efter att de fått barn för *barneffekten*.

För att förklara de här skillnaderna mellan kvinnor och män har nationalekonomisk forskning tidigare framför allt studerat föräldrarnas ekonomiska drivkrafter, könsnormer och socialförsäkringens utformning.

I den här rapporten kompletteras dessa perspektiv med resultat från medicinsk och psykologisk litteratur. Huvudfrågan är om kvinnor blir (långvarigt) sjuka av att föda barn och om det kan i så fall kan bidra till att förklara barneffekten.

De allra flesta får inte sämre hälsa av att föda barn

Den litteraturgenomgång som görs visar att de allra flesta kvinnor inte får sämre hälsa eller långvariga besvär av att föda barn.

Men, visar forskningen, den grupp kvinnor som hade underliggande hälsoproblem redan innan de fick barn riskerar att få ännu sämre hälsa i samband med graviditet och förlossning. Psykisk ohälsa, övervikt och hög

ålder är riskfaktorer som kan leda till långvariga besvär.

Hälften är sjukfrånvarande på grund av psykiska orsaker – både före och efter att de fått barn

I rapporten beskrivs vilka sjukskrivningsdiagnoser de sjukskrivna kvinnor som fick sitt första respektive andra barn 2004–2005 hade. Kvinnorna blev sjukskrivna för samma saker före och efter att de fått barn. Ungefär hälften var sjukskrivna på grund av psykiska besvär. Ytterligare cirka 20 procent var sjukskrivna för besvär med muskler, leder och ligament. Andelen kvinnor som var sjukskrivna var högre efter graviditet och förlossning, men orsakerna till frånvaron var desamma.

Sämre hälsa vanligare bland socioekonomiskt svaga kvinnor

Ohälsan är ojämnt fördelad. Risken för fysiska och psykiska besvär är kopplade till sociala och ekonomiska faktorer. Kvinnor med lägre inkomst och utbildning har i regel sämre fysisk och psykisk hälsa. Det gäller även efter att de fått barn.

Föräldraförsäkringens roll

I rapporten diskuteras även föräldraförsäkringens roll för barneffekten.

Tidigare studier har visat att kvinnor får bättre lång-

siktig psykisk och fysisk hälsa av att vara föräldrale-
diga efter förlossningen. Däremot är det tveksamt om
mammors hälsa generellt förbättras av längre betald
föräldraledighet.

Ur hälsosynpunkt kan möjligheten för den andra för-
äldern att vara ledig samtidigt som mamman vara
viktigt då det möjliggör för den nyblivna mamman att
ta hand om sin egen hälsa.

Sammanfattningsvis

Rapportförfattarna drar slutsatsen att det sammantaget
inte finns något som tyder på att försämrad hälsa bidrar
till att förklara barneffekten. Samtidigt kan en hälso-
försämring i samband med graviditet och förlossning
vara en förbisedd faktor i forskningen om barneffekten
för den grupp kvinnor som redan innan de fått barn
hade risk för ohälsa.

Erik Grönqvist

Erica Lindahl

Emma Fransson

Stavros Iliadis

Om rapport 2021:17

IFAU-rapport 2021:17 Kvinnors hälsa, sjukfrånvaro och inkomster efter barnafödande är skriven av Emma Fransson (emma.fransson@kbh.uu.se, Institutionen för kvinnors och barns hälsa, Uppsala universitet), Erik Grönqvist (erik.gronqvist@nek.uu.se, Uppsala universitet och UCLS), stavros.iliadis@kbh.uu.se, (Institutionen för kvinnors och barns hälsa, Uppsala universitet, samt Kvinnosjukvården, Akademiska sjukhuset, Uppsala) samt Erica Lindahl (erica.lindahl@ifau.uu.se, IFAU och UCLS).

Läs gärna mer om IFAU:s forskning om kvinnors arbete, familj och hälsa – exempelvis i de här IFAU-rapporterna: 2007:9, 2011:2, 2013:7 och 2020:8.

Rapporten i korthet summerar utvalda rapporter från IFAU. Om du vill prenumerera på tryckta exemplar av rapporten i korthet, skicka ditt namn och organisationens postadress till ifau@ifau.uu.se. Märk e-posten med "prenumeration RIK". Besök gärna www.ifau.se.